

**Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o zeleni knjigi Spremeniti izzive v priložnosti:
Na poti k skupnemu strateškemu okviru za financiranje raziskav in inovacij v EU**

(COM(2011) 48 konč.)

(2011/C 318/20)

Poročevalec: **Gerd WOLF**

Soporočevalec: **Erik SVENSSON**

Evropska komisija je 9. februarja 2011 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Zelena knjiga Spremeniti izzive v priložnosti: na poti k skupnemu strateškemu okviru za financiranje raziskav in inovacij v EU

COM(2011) 48 konč.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 23. junija 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 473. plenarnem zasedanju 13. in 14. julija 2011 (seja dne 13. julija) s 122 glasovi za in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Povzetek in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja zeleno knjigo Komisije in v njej navedene cilje, potrjuje že prej sprejeta mnenja o tej tematiki in z ozirom na poročilo strokovne skupine o vmesni oceni sedmega okvirnega programa za raziskave in razvoj (FP7) poleg tega priporoča, da bi Komisija morala predvsem:

1.1.1 z dopolnilnimi strukturnimi ukrepi znotraj Komisije in posvetovalnih organov, ki jo podpirajo, razviti celostno strategijo za raziskave in inovacije, pri čemer je treba ohraniti značilnosti obeh področij in njune specifične delovne pogoje;

1.1.2 prihodnji proračun za raziskave in inovacije končno povišati do deleža skupnega proračuna, ki bo dejansko odseval pomen in težo, ki jo temu področju pripisuje strategija Evropa 2020, pa tudi njegov učinek vzvoda za spodbuditev in povezovanje politik držav članic za podporo raziskavam in inovacijam;

1.1.3 poenostaviti potrebne upravne postopke, poskrbeti za prožnejše in hitrejše postopke odločanja ter ustrezno prilagoditi strokovno znanje in pooblastila uradnikov Komisije;

1.1.4 se osredotočiti na nadnacionalne naloge, ki s tem, da v čezmejnem okviru združujejo vire in strokovno znanje, ustvarjajo evropsko dodano vrednost, kot še posebej velja za skupne raziskave;

1.1.5 strukturne sklade usmeriti v doslej slabo zastopane regije, da se tam postavijo temelji odličnosti in strukture, ki so za to nujno potrebne, ter izboljšajo povezave med strukturnimi skladi in okvirnim programom;

1.1.6 podpirati razvoj „ključnih tehnologij“, brez katerih EU ne bo mogla niti tekrovati s svetovno konkurenco niti obvladati pomembnih družbenih izzivov;

1.1.7 20 % skupnega proračuna prihodnjega 8FP dodeliti delu programa, ki ga upravlja Evropski raziskovalni svet;

1.1.8 spodbujati izgradnjo in vzdrževanje velike infrastrukture za raziskave in razvoj (seznam Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture, ESFRI);

1.1.9 podpirati inovacije v polnem obsegu, vključno z inovacijami na socialnem in gospodarskem področju, na delovnem mestu in v kreativni industriji;

1.1.10 izboljšati pravila za podporo MSP ter mikropodjetjem, da se jim olajša dostop do podpornih programov in njihovih instrumentov ter udeležba v njih;

1.1.11 vzpostaviti in razvijati okvir za zadostno količino tveganega kapitala, do katerega imajo predvsem MSP enostaven dostop, in v ta namen tudi razširiti in prilagoditi Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja;

1.1.12 ponovno preučiti sistem državne pomoči ter pravila za konkurenco in javna naročila z vidika njihovega vpliva na celoten inovacijski proces, razvoj specifičnega strokovnega znanja in javno-zasebna partnerstva.

1.2 Poleg tega Odbor poziva države članice, naj tudi v času proračunskih omejitev dajo svoj ključni prispevek k strategiji Evropa 2020 in naj več vlagajo v izobraževanje (predvsem univerze), raziskave, razvoj in inovacije, da bi tako končno dosegli – in po možnosti celo preseгли – znani cilj, ki je zapisan že v Lizbonski pogodbi, tj. 3-odstotni delež proračunskih sredstev za raziskave in razvoj.

2. Bistvena vsebina sporočila

2.1 Namen zelene knjige je spodbuditi javno razpravo o ključnih vprašanjih, ki bodo imela pomembno vlogo pri prihodnjih programih financiranja raziskav in inovacij v EU.

2.2 Komisija pri tem želi doseči izboljšave na naslednjih področjih:

- razjasnitev ciljev in načina njihovega uresničevanja;
- zmanjšanje zapletenosti;
- povečanje dodane vrednosti in učinka vzvoda ter preprečevanje podvajanja in drobljenja;
- olajševanje udeležbe;
- širjenje udeležbe v programih EU – večja dostopnost;
- povečanje konkurenčnosti in družbenega vpliva s podporo EU.

2.3 V ta namen želi Komisija razviti skupno strategijo, ki bi zajela vse programe EU za financiranje raziskav in inovacij, ki so trenutno na voljo za sedmi okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj (FP7), za okvirni program za konkurenčnost in inovativnost (CIP) ter pobude EU na področju inovacij, kot je Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo (EIT).

2.4 Zelena knjiga zastavlja 27 konkretnih vprašanj, ki se nanašajo na naslednja tematska področja:

- skupna prizadevanja za izpolnjevanje ciljev strategije Evropa 2020;
- soočanje z družbenimi izzivi;
- krepitev konkurenčnosti;
- krepitev znanstvene baze Evrope in evropskega raziskovalnega prostora.

2.5 V sedanjem programskem obdobju (2007–2013) so za financiranje teh elementov programa doslej namenjena sredstva:

- iz sedmega okvirnega programa za raziskave in tehnološki razvoj (FP7): 53,3 milijarde EUR;
- okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost (CIP): 3,6 milijarde EUR;

- Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT): 309 milijonov EUR;
- kohezijske politike: pribl. 86 milijard EUR (skoraj 25 % skupnega proračuna strukturnih skladov).

3. Splošne pripombe

3.1 Ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 26. novembra 2010 in 4. februarja 2011 ter spodaj navedenih prejšnjih mnenj Odbor pozdravlja in podpira zeleno knjigo, ki jo je objavila Komisija, kot tudi njen namen, da vse instrumente za podporo raziskavam in inovacijam združi v okviru skupne strategije. Obsežen in učinkovit program podpore EU, ki je usmerjen v te cilje, je odločilen za krepitev konkurenčnosti Evrope, za ohranitev blaginje in socialnih dosežkov ter za obvladovanje velikih družbenih izzivov.

3.2 Vendar to predvsem pomeni, da je treba uresničitvi teh prednostnih ciljev nameniti nujen in ustrezen delež prihodnjega skupnega proračuna EU. Prihodnji proračun za raziskave in inovacije je treba povišati do deleža skupnega proračuna, ki bo dejansko odseval pomen in težo, ki jo temu področju pripisuje strategija Evropa 2020, pa tudi njegov učinek vzvoda za spodbuditev in povezovanje politik držav članic za podporo raziskavam in inovacijam, ki so ravno tako potrebne.

3.3 Odbor je že v naslovu raziskovalnega mnenja iz leta 2007 – *Sprostitev in krepitev evropskega potenciala za raziskave, razvoj in inovacije* ⁽¹⁾ – opredelil glavno nalogo strategije Evropa 2020. Ravno zato je treba razviti skupno strategijo za financiranje raziskav in inovacij v EU.

3.4 Vendar pa to ne pomeni, da lahko ti področji pomešamo ali ju drugo drugemu podrejamo, temveč da se prek skupne strategije vzajemno čim bolj učinkovito podpirata in bogatita.

3.5 Odbor v skladu s tem in na podlagi tega načela tudi podpira cilje, navedene v točki 2.5.

3.6 Odbor je v zadnjih letih pripravil še več pomembnih mnenj o teh ciljih ter z njimi povezanih kompleksnih vprašanjih; in sicer:

- mnenje o zeleni knjigi Evropski raziskovalni prostor – Nove perspektive; ⁽²⁾
- mnenje o sodelovanju in prenosu znanja med raziskovalnimi organizacijami, industrijo in MSP – pomemben pogoj za inovacije; ⁽³⁾
- mnenje o pravnem okviru Skupnosti za evropsko raziskovalno infrastrukturo (ERIC); ⁽⁴⁾
- mnenje o sporočilu Komisije k skupnemu načrtovanju raziskav: sodelovanje za učinkovitejše reševanje skupnih izzivov; ⁽⁵⁾

⁽¹⁾ UL C 325, 30.12.2006, str. 16.

⁽²⁾ UL C 44, 16.2.2008, str. 1.

⁽³⁾ UL C 218, 11.9.2009, str. 8.

⁽⁴⁾ UL C 182, 4.8.2009, str. 40.

⁽⁵⁾ UL C 228, 22.9.2009, str. 56.

- mnenje o strateškem evropskem okviru za mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije; ⁽⁶⁾
- mnenje o sporočilu Komisije Nova obzorja IKT – strategija za raziskovanja na področju prihodnjih in nastajajočih tehnologij v Evropi; ⁽⁷⁾
- mnenje o pregledu inovacijske politike Skupnosti v spremi-njajočem se svetu; ⁽⁸⁾
- mnenje o vlaganju v razvoj tehnologij z nizkimi emisijami ogljika (načrt SET); ⁽⁹⁾
- mnenje o razvoju skupne strategije za ključne spodbujevalne tehnologije v EU; ⁽¹⁰⁾
- mnenje o poenostavitvi izvajanja raziskovalnih okvirnih programov; ⁽¹¹⁾
- mnenje o vodilni pobudi iz strategije Evropa 2020 – Unija inovacij; ⁽¹²⁾
- o inovativnih delovnih mestih kot viru produktivnosti in kakovostne zaposlitve; ⁽¹³⁾
- mnenje o oceni sedmega okvirnega programa/Skladu za financiranje na osnovi delitve tveganja; ⁽¹⁴⁾

V teh mnenjih so bila že izražena konkretna priporočila za večino ciljev in vprašanj, navedenih v zeleni knjigi. **Zato Odbor izrecno opozarja na ta mnenja, ponovno potrjuje njihovo vsebino in prosi, da se jih obravnava kot del tega mnenja.** Ob sklicevanju tudi na poročilo strokovne skupine o vmesni oceni FP7 ⁽¹⁵⁾ je v nadaljevanju navedenih nekaj ugotovitev, ki ponavljajo ali dopolnjujejo ugotovitve iz predhodnih mnenj.

3.7 Seznam vprašanj iz zelene knjige, ki so v tem mnenju obravnavana v točki 4, daje vtis, da namerava Komisija sedanje pogoje financiranja in določanje prednosti korenito spremeniti. Odbor potrjuje svoje mnenje o *poenostavitvi izvajanja okvirnih*

programov za raziskave in znova izrecno priporoča, da se nujno potrebni kontinuiteta in trajnost doslej uspešnih instrumentov financiranja EU (zlasti skupne raziskave) načeloma ⁽¹⁶⁾ ohranita in okrepi ter da se ju ne ogrozi s pretiranimi spremembami.

3.7.1 Namesto tega bi bilo treba skupno strategijo zagotoviti predvsem z dopolnilnimi strukturnimi ukrepi znotraj Komisije in posvetovalnih organov, ki jo podpirajo. V ta namen bi bilo treba med drugim s programskega in upravnega vidika združiti ukrepe v okviru sedanjega okvirnega programa za raziskave, okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost (CIP) ter Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT).

3.7.2 Kot je Odbor že večkrat poudaril, bi zato morali biti uradniki Komisije, pa tudi osebe agencij, ki delajo za Komisijo, mednarodno priznani strokovnjaki na zadevnem strokovnem področju, ki so do tega položaja prišli z lastnimi dosežki in ki bi poleg tega morali razpolagati z zadostnim manevrskim prostorom za odločanje ter imeti dovolj priložnosti za dajanje pobud, da bi s svojim strokovnim znanjem in sposobnostjo presoje lahko prispevali k uspehu te skupne strategije. ⁽¹⁷⁾ Tega cilja ni mogoče doseči – zlasti pa ne izključno – z ozkimi in togimi pravili ⁽¹⁸⁾, temveč z zanesljivostjo in kljub temu prilagodljivostjo, pa tudi strokovnim znanjem in izkušnjami.

3.7.3 Odbor je že večkrat poudaril, da so inovacije za strategijo Evropa 2020 odločilnega pomena. Vendar hkrati pona-vlja, da niso nujno rezultat linearnega sosledja, tj. najprej raziskave, nato inovacije, temveč nastajajo v zapletenem procesu *mrežnega povezovanja in prepletanja različnih izhodiščnih situacij* ⁽¹⁹⁾ ter zajemajo tudi socialne in družbene vidike. To še posebej velja za inovacije na področju storitev, ki jih najpogosteje narekujejo nove potrebe uporabnikov, in za podjetja socialne ekonomije, ki se odzivajo na potrebe družbe. Velja pa tudi za ino-vacije na delovnem mestu, ⁽²⁰⁾ ki jih razvijajo ali se o njih pogajajo socialni partnerji, in za inovacije na področju oblikovanja in v kreativni industriji. Evropska strategija o invalidnosti 2010–2020 (sporočilo Komisije) je še en primer pomembnega področja inovacij za javne in zasebne ponudnike storitev, ki si prizadevajo za neoviran dostop do izdelkov in storitev, da bi bili lahko invalidi v celoti vključeni v evropsko družbo.

3.7.4 Odbor obenem poudarja, da so raziskave in znanost odločilni elementi evropske kulturne dediščine, značilni za razvoj Evrope, ki se je začel v obdobju razsvetljenstva. Čeprav so pomemben pogoj za inovacije, pa jih je treba priznavati, ohranjati in spodbujati tudi kot samostojen element evropske civilizacije in kulture. Inovacije ne smejo biti podrejene raziskavam, kakor tudi raziskave ne smejo biti podrejene ino-vacijam, ⁽²¹⁾ saj bi to pomenilo kulturno osiromašenje temeljnih evropskih vrednot.

⁽⁶⁾ UL C 306, 16.12.2009, str. 13.

⁽⁷⁾ UL C 255, 22.9.2010, str. 54.

⁽⁸⁾ UL C 354, 28.12.2010, str. 80.

⁽⁹⁾ UL C 21, 21.1.2011, str. 49.

⁽¹⁰⁾ UL C 48, 15.2.2011, str. 112.

⁽¹¹⁾ UL C 48, 15.2.2011, str. 129.

⁽¹²⁾ UL C 132, 3.5.2011, str. 39.

⁽¹³⁾ UL C 132, 3.5.2011, str. 22.

⁽¹⁴⁾ UL C 218, 23.7.2011, str. 87.

⁽¹⁵⁾ <http://ec.europa.eu/research/evaluations>.

⁽¹⁶⁾ UL C 48, 15.2.2011, str. 129, točka 3.12.

⁽¹⁷⁾ UL C 48, 15.2.2011, str. 129, točka 3.10.

⁽¹⁸⁾ UL C 256, 27.10.2007, str. 17, točka 6.4.

⁽¹⁹⁾ Glej opombo 12.

⁽²⁰⁾ UL C 132, 3.5.2011, str. 22.

⁽²¹⁾ Glej opombo 12.

3.7.5 Pomembna razlika med raziskavami in inovacijami pa so različna „pravila igre“, ki veljajo za akterje in delovna okolja („kulture“) na področju znanosti in raziskav na eni strani ter inovacij na drugi. Odbor se pri tem sklicuje na svoje mnenje *Sodelovanje in prenos znanja med raziskovalnimi organizacijami, industrijo in MSP – pomemben pogoj za inovacije*, v katerem podrobno obravnava različne vidike.⁽²²⁾ Zato je treba v skupni strategiji iskati rešitve, ki zagotavljajo spoštovanje in upoštevanje teh razlik, vendar hkrati omogočajo podporo celotnemu inovacijskemu procesu.

3.7.6 Ravno zato so dobri stiki in izmenjava osebja in strokovnega znanja med obema področjema posebno pomembni in jih je treba spodbujati. Odbor opozarja na mnenje o vmesnem poročilu,⁽²³⁾ v katerem obravnava tri kategorije, ki naj bi jih spodbujali, namreč znanost za znanje (*science for knowledge*) – program določijo raziskovalci, znanost za konkurenčnost (*science for competitiveness*) – program določi industrija, in znanost za družbo (*science for society*) – program določijo akterji civilne družbe.

3.8 Z ozirom na svoje prejšnje ugotovitve zvezi s ponovno posplošeno trditvijo Komisije o razdrobljenosti evropskih raziskav in razvoja Odbor sicer priznava, da morda obstajajo primeri takšne razdrobljenosti, vendar pa ne odražajo splošnega stanja. Zato ponavlja, da⁽²⁴⁾ „že dolgo obstajajo evropske – in v mnogih primerih celo svetovne – povezave in mreže sodelovanja, katerih meje se v interakciji med sodelovanjem in konkurenco nenehno na novo prilagajajo in določajo. To so pomembni procesi samoorganizacije različnih akterjev in njihovih organizacij,“ ki bi jih Komisija morala končno ustrezno priznati, ne pa ignorirati, še posebej, ker okvirni programi za raziskave in razvoj (predvsem skupne raziskave) znatno prispevajo k tem dosežkom.

3.9 Poleg tega Odbor priporoča, da je treba več pozornosti nameniti oblikovanju evropskih raziskovalnih in inovacijskih grozdov, ki bi bili deležni ugleda na svetovni ravni. Gre namreč za privlačne mreže univerz, raziskovalnih inštitutov in podjetij, ki se same krepijo in spodbujajo plodne povezave med nastajajočimi specializiranimi podjetji. Odbor v zvezi s tem ponovno poudarja, da je treba tudi v EU ustvariti več univerz svetovnega pomena, in poziva zlasti države članice, naj na tem področju odločneje ukrepajo.

3.10 Odbor ponavlja priporočilo, namenjeno predvsem državam članicam, naj olajšajo ustanavljanje podjetij, izboljšajo njihovo vzdržljivost in tržne možnosti ter vzpostavijo za to potrebne okvirne pogoje (glej tudi točko 4.7.1). Tukaj sta odločilna manj birokracije in dovolj tveganega kapitala. Medtem ko

Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja, ki sta ga skupaj ustanovila Evropska komisija in Evropska investicijska banka, pomeni dober pristop na evropski ravni, pa je treba še precej izboljšati dostop do zadostne količine tveganega kapitala, predvsem za MSP.

4. Posebne ugotovitve

To poglavje obravnava nekatera od 27 vprašanj, ki jih je zastavila Komisija. Vprašanja v mnenju niso znova navedena, temveč so podani samo implicitni odgovori nanje.

4.1 Uporabniki instrumentov financiranja EU potrebujejo ustrezno razčlenjeno kazalo ter izčrpna „navodila za uporabo“ v tiskani obliki in na spletu. Poleg tega je treba za čim večjo kontinuiteto zagotoviti ravnovesje med preizkušenimi in učinkovitimi instrumenti in načeli financiranja na eni strani ter – po možnosti – čim manjšim številom novih pristopov po drugi.

4.2 Za ravnovesje med enotnim nizom pravil in potrebno prožnostjo je, ob upoštevanju posebnih zahtev, poleg usklajevanja pravil potrebno predvsem popolno priznavanje nacionalnih postopkov v okviru skupnega strateškega okvira za raziskave in inovacije. V zvezi z delovnimi postopki Komisije Odbor opozarja na točko 3.7.2; uradniki bi vsaj v obdobju pridobivanja izkušenj z novimi pristopi morali imeti dovolj manevrskega prostora, da bi lahko uporabili izjeme/posebna pravila/odstopanja,⁽²⁴⁾ ki jih je treba še določiti. Najprej je treba namreč pridobiti izkušnje.⁽²⁵⁾ Ob tem Odbor opozarja na mnenje o poenostavitvi,⁽²⁶⁾ v katerem priporoča pristop, ki temelji na zaupanju, in večjo strpnost do napak.

4.3 Glede na to, da morajo države članice, tudi z ustreznimi programi reform, finančno podpreti raziskave in inovacije na nacionalni in regionalni ravni, bi morala biti sredstva EU namenjena predvsem za nadnacionalno sodelovanje, zlasti za skupne raziskave. Skupne raziskave povezujejo strokovno znanje in vire različnih držav članic in tako ustvarjajo jasno evropsko dodano vrednost, imajo učinek vzvoda za politiko podpore v državah članicah in spodbujajo evropsko integracijo.

4.4 Ker mora odličnost tudi v okviru strategije Evropa 2020 ostati vodilno načelo raziskav in razvoja, bi bilo treba strukturne sklade bolj usmeriti v sedaj slabo zastopane regije, da se postavijo temelji odličnosti in strukture, ki so v ta namen nujno potrebne. V tem smislu Odbor podpira naslednjo ugotovitev Komisije: „Odličnost na svetovni ravni lahko dolgoročno uspeva le v sistemu, ki daje vsem raziskovalcem v EU na voljo sredstva, da se razvijejo do stopnje odličnosti in morda tekmujejo za najvišja mesta. To od držav članic zahteva, da sledijo ambicioznim načrtom modernizacije svojih javnih raziskovalnih baz in podprejo javno financiranje. Financiranje na ravni EU, tudi v okviru skladov kohezijske politike, mora biti v pomoč pri gradnji odličnosti, kjer koli in kakor koli je to primerno.“

⁽²²⁾ UL C 218, 11.9.2009, str. 8, točke 4.1.–4.4.

⁽²³⁾ UL C 218, 23.7.2011, str. 87.

⁽²⁴⁾ Glej opombo 12.

⁽²⁵⁾ UL C 256, 27.10.2007, str. 17, točka 6.4.

⁽²⁶⁾ Glej opombo 11, točka 3.6.

4.5 Da se ustvarijo sinergije med strukturnimi skladi in zagotovi optimalno usklajevanje s politiko podpore, ki jo izvajajo države članice, so odločilnega pomena učinkovite povezave ⁽²⁷⁾ med prihodnjo skupno strategijo za financiranje raziskav in inovacij v EU ter prihodnjo skupno strategijo za kohezijsko politiko. Pri razvoju regionalnih strategij bi morale biti vodilno načelo „pametna specializacija“.

4.6 Za boljšo podporo celotnemu inovacijskemu procesu je treba po mnenju Odbora temeljito in v sodelovanju z udeleženiimi akterji pregledati pravila o državni pomoči, javnih naročilih in konkurenci (nanaša se na vprašanje 19), ki lahko ovirajo uresničevanje zgoraj omenjenega cilja. ⁽²⁸⁾ Razlog za to so ravnovesje in/ali morebitna navzkrižja med konkurenčnim pravom in spodbujanjem inovacij. Zakonodaja s področja konkurence, državne pomoči in javnih naročil se zato ne bi smela uporabljati tako, da bi ovirala inovacije. Lahko se celo izkaže, da so potrebne reforme. Inovacije je treba včasih tudi zaščititi pred tem, da bi prišle v roke konkurentom, ki bi jih zatrli, ker želijo zaustaviti inovacijski proces.

4.6.1 Inovacijski proces, od javno financiranih raziskav do trženja, namreč lahko zahteva dolgoročna, trdna partnerstva, ki pa jih je težko uskladiti z veljavnimi pravili (npr. razkritje, intelektualna lastnina, pravila o državni pomoči in javnih naročilih) ali jih ustanoviti (vprašanje 20). Na tem področju je treba poiskati nove pristope in pravila, da se prepreči morebitno navzkrižje interesov med „več inovacijami“ ter „več javnosti in pravično konkurenco“. K temu bi lahko precej prispeval zadošten delež pionirskih ali temeljnih raziskav, saj teh to navzkrižje običajno ne zadeva (glej tudi točko 4.7.3).

4.7 Še eno ključno vprašanje, ki ga postavlja Komisija, se nanaša na porazdelitev finančnih sredstev med:

- MSP, podjetja socialne ekonomije in velika podjetja;
- temeljne raziskave in raziskave, usmerjene k družbenim ciljem;
- raziskave in nadaljnji inovacijski proces;
- inovacije na tehničnem, storitvenem, družbenem in poslovnem področju;
- pristop „od zgoraj navzdol“ in „od spodaj navzgor“.

V kolikor Odbor o tem še ni izrazil stališča, daje naslednje pobude:

4.7.1 Iz najrazličnejših razlogov je treba pri določitvi tematskih področij za dodelitev finančnih sredstev ter instrumentov podpore posebno pozornost posvetiti MSP, predvsem malim podjetjem ⁽²⁹⁾:

- MSP bi morala imeti možnost, da se programom pridružijo za obdobje, ki jim ustreza (kot pri sedanjih ukrepih v okviru programa FET - *prihodnje in nastajajoče tehnologije*);
- mladim podjetjem in mikropodjetjem (manj kot 10 zaposlenih) z velikim inovacijskim potencialom bi bilo treba posvetiti posebno pozornost in zanje oblikovati manj stroga merila za udeležbo;
- sredstva bi bilo treba uporabiti za podporo inovacijskih procesov kot celote (še posebej pomembno za podjetnike);
- potreben je večji poudarek inovacij na storitvenem področju;
- potrebni bodo moderatorji/posredniki, ki bodo malim podjetjem pomagali izkoristiti inovacijske programe in jim olajšali dostop do njih, pri tem ima lahko pomembno vlogo evropska podjetniška mreža *Enterprise Europe Network*;
- pri opredelitvi modelov financiranja je treba upoštevati podjetja socialne ekonomije.

4.7.2 Veliki preboji na področju temeljnih novih znanj in iz njih izhajajočih sodobnih inovacij, kot so internet, GPS, slikanje z uporabo magnetne resonance, laserji, računalniki, nanotehnologija itd., so rezultat temeljnih in kasnejših uporabnih raziskav. Temeljne in uporabne raziskave so nujno potrebno „seme“ za prihodnje inovacije. ⁽³⁰⁾ Odbor je obravnaval tudi vprašanje, kako naj to „seme“ pride do organizacij, ki iz njega „vzgojijo“ in razvijajo inovacije. ⁽³¹⁾

4.7.3 Zato Odbor priporoča, da se ukrepi, ki jih podpira Evropski raziskovalni svet, v prihodnjem FP8 povečajo do najmanj 20 % celotne podpore, ter da se dovolj pozornosti posveti tudi temeljnemu vprašanju v drugih delih programa. Evropski raziskovalni svet se je odlično izkazal pri podpori novih zamisli in vrhunskih raziskav. V prihodnjih postopkih pa mora več pozornosti nameniti tudi karieri mladih znanstvenikov, da se jih ohrani v evropskih raziskavah ali znova pridobi zanje.

4.7.4 Skupne raziskave so – kot jedro posebnega programa „sodelovanje“ ⁽³²⁾ – steber sedanjega FP7 za raziskave in razvoj (in njegovih predhodnikov) in so se pri tem odlično izkazale. So odločilen instrument financiranja za združitev raziskovalnih dejavnosti držav članic in preprečitev razdrobljenosti. Njihov pomen je treba v prihodnjem skupnem strateškem okviru obvezno ohraniti in okrepiti. ⁽³³⁾ To velja še toliko bolj, ker

⁽²⁷⁾ Glej tudi točko 3.7.1.

⁽²⁸⁾ UL C 218, 11.9.2009, str. 8, točka 4.8.

⁽²⁹⁾ Glej opombo 12, točka 4.10.

⁽³⁰⁾ UL C 354, 28.12.2010, str. 80, točka 3.2.3.

⁽³¹⁾ Glej opombo 3.

⁽³²⁾ Ne glede na to bodo morda v pričakovanem predlogu o FP8 za raziskave in razvoj uporabljeni novi pojmi za opis ukrepov, doslej znanih kot „skupne raziskave“ in „sodelovanje“.

⁽³³⁾ Glej tudi točko 4.3.

so prav skupne raziskave usmerjene v obravnavo velikih družbenih izzivov (vprašanji 9 in 11) in poleg tega močno prispevajo k razvoju ključnih tehnologij, ki so odločilne za konkurenčnost Evrope na svetovni ravni.

4.7.5 Podpori projektom „od spodaj navzgor“ (glej tudi točko 4.7.10) bi bilo treba na splošno pripisati večjo vlogo (vprašanji 9 in 10), da bi bilo več prostora za inovativne zamisli, ki na tematskem seznamu niso predvidene ali jih npr. obstoječe industrije (glej tudi točko 3.7.6 – program določi industrija) ne razvijajo – letalo namreč ni bilo izumljeno v pomorski industriji!

4.7.6 Medtem ko so pristopi „od zgoraj navzdol“ rezultat strateškega pogleda nosilcev odločitev in izhajajo iz njihovega sedanjega znanja, se pristopi „od spodaj navzgor“ opirajo na ustvarjalni potencial znanstvenikov, inženirjev in drugih soudeležencev, ki se posvečajo neposredno predmetu preučevanja ali izboljšanja. Tudi pri pomembnih družbenih izzivih bi bilo treba več pozornosti nameniti zamislim in predlogom rešitev „od spodaj navzgor“ iz širše znanstvene skupnosti in ne le slediti navodilom „od zgoraj navzdol“. Inovacijska politika bi morala biti „usmerjena v organizacijske inovacije in inovacije na delovnem mestu“⁽³⁴⁾.

4.7.7 Za dosego ravnovesja med pristopoma „od spodaj navzgor“ in „od zgoraj navzdol“ je potrebno nadaljnje razlikovanje: tudi znotraj določenih tematskih področij (npr. ključne tehnologije ali veliki družbeni izzivi) je potreben zadosten delež postopkov „od spodaj navzgor“, da se zagotovi dovolj prostora za nove zamisli za rešitve (tj. tiste, ki niso bile predlagane „od

zgoraj navzdol“). Poleg tega je treba dati priložnost tudi čisto novim pristopom za vprašanja in probleme, ki se doslej še niso pojavili. Takšni pristopi se v praksi že lahko izvajajo v okviru posebnega programa „zamisli“, vendar bi jim bilo treba tudi na področju skupnih raziskav zagotoviti znatno več prostora, kot se sedaj že uspešno dogaja, na primer pri programu „prihodnjih in nastajajočih tehnologij“ v okviru teme informacijske in komunikacijske tehnologije. Za upravljanje takšnega pristopa je treba pristojnim uradnikom zagotoviti več prožnosti in manevrskega prostora.

4.7.8 Glede ukrepov v zvezi z evropsko infrastrukturo za raziskave in razvoj (seznam ESFRI) Odbor ponavlja svoje priporočilo⁽³⁵⁾, da jih je treba financirati s prispevki za gradnjo in vzdrževanje. Posebni program „ljudje“, ki med drugim obravnava ukrepe Marie Curie (vprašanje 23), se je prav tako jasno izkazal za koristnega in ga je zato treba v celoti ohraniti ali celo razširiti.

4.7.9 Ob pomembnih problemih skupne evropske gospodarske, monetarne in finančne politike, ki so trenutno bistveni element politične razprave, ter ob s tem povezanih makroekonomskih vprašanjih Odbor priporoča, da se v spodbujevalnih programih namenijo dovolj prostora tudi ustreznim raziskavam.

4.7.10 Pri reševanju vprašanj, ki presega raziskave in razvoj (vprašanje 17), Odbor priporoča, da se uporabijo predvsem izkušnje s pravkar uvedenimi tovrstnimi instrumenti, ne pa da se znova uvajajo nadaljnji instrumenti⁽³⁶⁾. V zvezi s kazalniki in partnerstvi za inovacije prav tako glej mnenje Unija inovacij⁽³⁷⁾. Odbor se na isto mnenje sklicuje tudi v zvezi s kapitalom⁽³⁸⁾.

V Bruslju, 13. julija 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON

⁽³⁴⁾ UL C 132, 3.5.2011, str. 5.

⁽³⁵⁾ Glej mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 – Unija inovacij, UL C 132, 3.5.2011, točka 3.8.4.

⁽³⁶⁾ Glej tudi opombo 12.

⁽³⁷⁾ Glej opombo 12, točki 4.2 in 4.4.

⁽³⁸⁾ Glej opombo 12, točka 4.8.